

ORSZÁGOS KÖNYVTÁRÜGYI KONFERENCIA

2012. november 22-23.

Országos Széchényi Könyvtár

Élménybeszámoló

az MKE Heves Megyei Szervezete taggyűlésén,

2013. február 18.

Tamásné Fekete Adrienn

Eszterházy Károly Főiskola, Tittel Pál Könyvtár és Médiacentrum

Visszatekintés

– országos könyvtárügyi konferenciák Magyarországon –

Közös jellemzőik:

- a kor könyvtárügyének teljes spektrumát áttekintették,
- középpontjukban a kor legfontosabb könyvtárszakmai kihívásai álltak,
- amelyre egyfajta stratégiát megfogalmazva adtak választ,
- gondos és kiterjedt előkészítő munka előzte meg az összehívásukat,
- mindig igyekeztek nagyfokú társszakmai és társadalmi beágyazottságot biztosítani.

„Enyhítette a centralizációt, a politikai befolyást az országos könyvtárügyi konferenciák többszöri összehívása.”

In: **Bényei Miklós**: *A művelődéstörténet könyvtári vonatkozásai II.*

URL:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_05_muvtortenet_ii_scorm_11/1133_a_knyvtri_kultra_fb_b_fejlds_i_tendencii_a_szocialista_ksrlet_idszakban.html

I. Országos Könyvtáros Konferencia – 1952. november 28-29.

Központi témája: a „tömegkönyvtár”, azaz a népkönyvtárak kérdése volt.

Javasolta – többek között:

- a könyvtárügy tárcaközi szakmai szerveként működő, a könyvtárak irányításában tanácsadói szerepkörrel bíró Országos Könyvtárügyi Tanács alapítását,
- gyermekrészlegek létrehozását a megyei könyvtárakban és a nagyobb városokban,
- a könyvtárosképzés megújítását.

Tóth Gyula szerint „az első fontos lépés volt a public library-szerű könyvtár felé”.

In: **Tóth Gyula:** A megyei-járásai könyvtári hálózatok kialakulása. 1. rész. – In: *Könyvtári figyelő*, 58. évf. 2. sz. (2012)

URL: <http://ki.oszk.hu/kf/2012/06/a-megyei-jarasi-konyvtari-halozatok-kialakitasa-1-resz/#more-2594>

II. Országos Könyvtáros Konferencia – 1955. május 26-27.

Központi kérdése: az egységes magyar könyvtári rendszer létrehozása.

Eredménye: a Népköztársaság Elnöki Tanácsának **1956. évi 5. sz. törvényerejű rendelete** a könyvtárügy szabályozásáról.

Szellemi atyja: Kovács Máté.

Az előkészítésben részt vettek:

- a tervezet nyersanyagát a Debreceni Egyetemi Könyvtár munkaközössége állította össze,
- 1955 áprilisában megtárgyalta az Országos Könyvtárügyi Tanács és a Műszaki Könyvtárügyi Tanács,
- megvitatta a **II. Országos Könyvtáros Konferencia:** országos hatókörű szervek és fölkért szakemberek (54), valamint könyvtárosok (48) véleményezték szóban és írásban.

Irodalom:

- II. Országos Könyvtáros Konferencia** határozati javaslata (1955. május 26-27.). – In: *A II. Országos Könyvtáros Konferencia jegyzőkönyve*. Gépirat. Budapest : OSZK KMK, 1955. 267. p.
- A könyvtárakról és a könyvtárügyről készítendő törvényerejű rendelet és végrehajtási utasítás tervezete*. Népműv. Min., 1955. 29 p.
- Kovács Máté:** A magyar könyvtári törvény alapelvei, célkitűzései és művelődéspolitikai jelentősége. – In: *Magyar könyvszemle*, 72. (5.) évf. 3. sz. (1956)
URL: http://epa.oszk.hu/00000/00021/00225/pdf/MKSZ_EPA00021_1956_72_03_181-201.pdf
- Nagy Andor:** *Kovács Máté és a magyar könyvtárügy (1949-1956)*. – Kézirat. – Eger : Eszterházy Károly Főiskola, 2010

I. Országos Gyermekkönyvtárügyi Konferencia – 1960. december 12-14.

Kiemelt témái: az iskolai könyvtár és a gyermekkönyvtár problematikája, valamint a gyermekkönyvkiadás.

Témaválasztását – a gyermekolvasók problémáinak megvitatását – oktatásügyünk reformjára tette időszerűvé.

Rendező: az Országos Könyvtárügyi Tanács

Irodalom:

- ❑ Az I. Országos Gyermekkönyvtárügyi Konferencia (1960. december 12-14) munkájáról. – In: *Magyar könyvszemle*, 77. (12.) évf. 2. sz. (1961)
URL: http://epa.oszk.hu/00000/00021/00244/pdf/MKSZ_EPA00021_1961_77_02_204-209.pdf#page=4
- ❑ **Mertus** Lászlóné: Az iskolai könyvtárügyi helyzete az országos könyvtárpolitikai intézkedések tükrében (1945–1986). – In: *Könyv és nevelés*, 2. évf. 3. sz. (2000)
URL: <http://olvasas.opkm.hu/index.php?menuId=125&action=article&id=151>
- ❑ **Rácz** Aranka, N., Véber Károly, Waldapfel Eszter, V.: Az I. Országos Gyermekkönyvtárügyi Konferencia. – In: *A könyvtáros*, 1961. 2. sz. p. 65-73.

III. Országos Könyvtárügyi Konferencia – 1970. december 15-17.

Központi témája: az általános nyilvános könyvtár „tartalma” – a heves vitákban a régi népkönyvtári szemlélet ütközött össze az általános könyvtári – public library-felfogással; elfogadtak egy korszerű számítógépesítési programot is (Horváth Tibor, Óvári Sándor), amely – sajnos – sosem valósult meg.

Témacsoportok: 1. Könyvtár és közművelődés. 2. Könyvtár és oktatás. 3. Könyvtár és tájékoztatás – tudomány és termelés (ipar, mezőgazdaság és élelmezésügy, egészségügy). 4. A könyvtárosok és a dokumentálók képzése és továbbképzése. 5. Központi szolgáltatások.

Szellemi atyja: Sallai István.

Legfontosabb eredménye: megszületett az **Irányelvek a 18 éven aluli ifjúság könyvtári ellátásának javítására** (In: *Művelődésügyi Közlöny*, 1971. 24. sz. p. 392-395.).

Irodalom:

- ❑ *A III. Országos Könyvtárügyi Konferencia teljes dokumentumanyaga* / szerk. Kovács Máté, Rácz Aranka. – NPI, 1971. – 508 p.
- ❑ **Futala Tibor:** „Public library”-csata 1968-ban avagy előszó Sallai István Közművelődési könyvtárügyünk fejlődési iránya c. OKDT-előterjesztésének kor- és szakmatörténeti dokumentumként való publikálásához. – In: *Könyvtári figyelő*, 9. (45.) évf. 2. sz. (1999)

URL: http://epa.oszk.hu/00100/00143/00030/futala_h.html

IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia – 1981. június 2-3.

Helyzetértékelése reális –

- ❑ **a múltról:** „... a III. országos könyvtárügyi konferencia óta eltelt időszak alatt ... a magyar könyvtár- és tájékoztatásügy lépéshátrányba került a társadalom fejlődéséhez, a társadalmi szükségletekhez, a könyvtárakkal szemben támasztott igényekhez képest”.¹
- ❑ **a jövőről:** a jövőben növekszik a könyvtárhasználat tanulási, oktatási, kutatási súlya, fokozódik a dokumentumtípusok változatossága, a könyvtáraknak szorosabban kell együttműködniük – elsősorban – az oktatási intézményekkel és más közgyűjteményekkel.²

Bényei Miklós sommás értékelése: „az ország stagnálása, a meglévő állapotok konzerválása”.³

¹A magyar könyvtárügy helyzete és fejlesztési programja. – In: *A IV. Országos Könyvtári Konferencia: dokumentumgyűjtemény* / szerk. Gerő Gyula. – Múzsák, 1982. – (Könyvtártudományi tanulmányok ; 7.). – p. 25.

²A magyar könyvtárügy fejlesztésének programja. – In: *A IV. Országos Könyvtári Konferencia: dokumentumgyűjtemény* / szerk. Gerő Gyula. – Múzsák, 1982. – (Könyvtártudományi tanulmányok ; 7.). – p. 26-46.

³Bényei Miklós: A művelődéstörténet könyvtári vonatkozásai II.

URL: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_05_muvtortenet

[ii_scorm_11/1133_a_knyvtri_kultra_fbb_fejldsi_tendencii_a_szocialista_ksrlet_idszakban.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_05_muvtortenet)

Előzmények – amire közvetlenül építünk – korábbi könyvtárügyi stratégiák

Az országos könyvtári stratégiák a minőségi közszolgáltatás folyamatos fejlesztése érdekében tevékenykedő könyvtárak rendszerben való működését és erőforrásaik költséghatékony felhasználását szolgálják.

Célok:

- ❑ 1997-2002 – a jogi környezet rendezése, az IKT telepítése, fejlesztése,
- ❑ 2003-2007 – az EU csatlakozás kihívásainak teljesítése és a regionális ellátás minőségi fejlesztése,
- ❑ 2008-2013 – a hozzáférés kiszélesítése, esélyteremtés, a könyvtári szerep megerősítése az életminőség javításában.

Irodalom:

- ❑ A könyvtári terület stratégiai céljai 2003 - 2007 között
URL: <http://ki.oszk.hu/content/konyvtari-terulet-strategiai-celjai-2003-2007-kozott>
- ❑ Konceptió a könyvtárfejlesztésről: PORTÁL PROGRAM – A könyvtárügy stratégiája 2008-2013
URL: <http://ki.oszk.hu/content/portal-program>
- ❑ A magyar könyvtári rendszer rövid áttekintése és stratégiai terve. – Könyvtári Intézet, 2012
URL: http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2012/11/OKK_hatteranyag.pdf

Országos Könyvtárügyi Konferencia – 2012

Szervezeti keretek

Rendezők, szervezők:

- a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és
- az Informatikai és Könyvtári Szövetség

Részvevők: előadók, a konferencia munkájában résztvevő kollégák (Heves megyéből ...)

Főtámogató: a konferencia megvalósítását pályázati forrásból a Nemzeti Kulturális Alap támogatta

További támogatók, együttműködő partnerek:

- Országos Széchényi Könyvtár
- Könyvtárellátó Nonprofit Kft.
- Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet
- Monguz Kft.

A konferencia tartalma:

Könyvtárak a társadalom megújulásáért

Fejlesztés, fenntarthatóság, esély

Cél: a 2014-2020-ra szóló könyvtárügyi stratégia kidolgozásának elősegítése.

Hol tartunk?

- Könyvtári keretek:** korábbi könyvtári stratégiák megvalósulása
- Társadalmi keretek:** társadalmi kihívások és igények – gazdasági válság és közigazgatási – finanszírozási reform

Feladat: dolgozni a konferencia szlogenjében megfogalmazott cél – „Könyvtárak a társadalom megújulásáért” – eléréséért, a „Fejlesztés, fenntarthatóság, esély” hármas pillérén.

Hangsúlyok: a célok és feladatok aktualitása – nemzetközi trendek – a szakmát érintő változások feltárása – a válaszok megfogalmazása: irányok és keretek – észszerű forráshasznosítás: szakmai koherencia és szolgáltatásfejlesztés – helyünk a tudás társadalmában: kulturális, értékközvetítő, közösségi – szerepünk a hagyományos a digitális olvasási kultúra / műveltség terjesztése / fejlesztése terén – partnerség, hatékony együttműködés – szerepünk és céljaink tudatosítása a társadalomban és a kormányzati szervezetben, osztársadalmi gondolkodás elindítása a könyvtár szerepeiről.

Irodalom:

Az MKE és az IKSZ sajtóközleménye

URL: http://mke.info.hu/wpcontent/uploads/2012/11/OKK_sajtokozlemenye_vegleges.pdf

A konferencia előkészítése – előzetes anyagok
1. A magyar könyvtári rendszer rövid áttekintése és
stratégiai terve

A magyar könyvtári rendszer rövid áttekintése és stratégiai terve. –
Budapest : Könyvtári Intézet, 2012

URL: http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2012/11/OKK_hatteranyag.pdf

Tartalma

A mai magyar könyvtári szektor jellemzői

A könyvtárak kategóriái, típusai, szerepük és finanszírozásuk

- Nemzeti könyvtár
- Szakkönyvtár
- Felsőoktatási könyvtár
- Közkönyvtár (települési könyvtár)
- Iskolai könyvtár

Finanszírozás

A könyvtárügy ágazati irányítása, felügyelete, jogszabályok, szakmai képviseltek

A szektor további szereplői:

- Lakossági ellátásba kapcsolódó egyéb szervezetek

Könyvtárosképzés Magyarországon

Fontos szakmai szervezetek

- Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE)
- Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ)
- Könyvtárostanárok Egyesülete (KTE)
- Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE)
- Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ)
- Publika Magyar Könyvtári Kör (PMKK)

Trendek a statisztikai adatok tükrében (2001-2007)

- Kulturális intézmények
- Könyvtári alapadatok
- Könyvtári mutatók

Kihívások

- A hozzáférés növekedése
- Az információ- és könyvpiac trendjei
- Szerzői jog trendjei
- Metaadatok, szemantikus web
- Az internet történeti tudata
- A könyvtárak differenciálódása
- Digitalizálás, e-köteles és a piac
- Finanszírozás

A konferencia előkészítése – előzetes anyagok

2. Iskolai könyvtári stratégia

Iskolai könyvtári stratégia 2012 : Munkaanyag : Készült az Országos könyvtárügyi konferencia háttéranyagaként / összeáll. Dömsödy Andrea; kész. Balogh Mihály, Dán Krisztina, Dömsödy Andrea, Hock Zsuzsanna, Szakmári Klára. – 2012. november 20.

URL: http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2012/11/Iskolai_kvitari_strategia_2012_terv.pdf

Tartalma

Bevezetés

1. Iskolai könyvtári helyzetkép

1.1. A 2006 óta eltelt időszak főbb eseményei

1.2. Az időszak főbb statisztikai adatai

1.3. SWOT analízis

2. Az iskolai könyvtár küldetésnyilatkozata

2.1. Az iskolai könyvtár funkciói

2.2. Az iskolai könyvtár jövőképe

3. Célok, feladatok

3.1. Átfogó és kiemelt célok, legfontosabb beavatkozási pontok

3.2. Részletes cél- és feladatrendszer

3.3. Az Országos könyvtárügyi konferencia szempontjai mentén

4. Várható hatások

5. Felhasznált irodalom

6. Készítették

7. Jegyzetek

A konferencia munkája – program

Program (előadók, előadások felépítése: nyitó és záró plenáris, korreferátumok, résztvevők) –

http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2012/11/OKK_program_vegleges.pdf

- Az első napon szakmai értékelésre, a könyvtárügyet befolyásoló minisztériumok képviselőinek előadásaira, ezekhez kapcsolódó korreferátumokra, majd**
- másnap szekcióülésekre és a záró plenáris ülésre került sor.**

Szekciók

Témái a kihívások és igények – a feladatok csomópontjai.

Főlkért moderátorai / előadói a szakterületek jeles szakértői.

http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2012/11/OKK_program_vegleges.pdf

1. Digitális írástudás

2. Olvasáskultúra – értő olvasás

3. A könyvtár szociokulturális funkciói – életmód, életminőség

4. Innováció, kutatás, kutatásfejlesztés, eredmények

5. Magyar könyvtári hálózat – határok nélkül

6. Hagyományos és elektronikus nemzeti kulturális értékek

A szekciók által megfogalmazott tézisek folyamatosan kerülnek föl a konferencia portáljára.

Szubjektív legjeim ...

- ❑ **nagyobb aktivitás szükségessége az informatikai szférával való együttműködésben (Ramháb Mária) is – „nem látszunk eléggé”;**
- ❑ **régi, máig megoldatlan alapprobléma: az iskolai könyvtárak / könyvtárostanárok , vagyis az oktatási szférával való „együttműködésünk” ügye, amely mára kibővült a digitális kultúrában felnövekvő generációk „oktathatóságának” megoldásra váró kérdéseivel (lásd: a probléma megfogalmazása több szekció témájában is), a képzés / kutatás (Csépe Valéria) módszertani kultúrájának annak minden szintjén (pedagógusképzés, könyvtárosképzés is – pedagógiai ismeretek, kétszagos képzés) való megújításának kérdéseivel (lásd: Z. Karvalics László cikkeit a Magyar tudományban a kutatás és oktatás kontrollválságáról);**
- ❑ **idegennyelv-tudásunk alacsony szintje ma már gátjává látszik válni az információs szféra egységesülő „világrendszerébe” való csatlakozásunknak: közös projektek, együttműködés, partnerkapcsolatok, jó gyakorlatok átvétele-átadása, képzés, csereprogramok, szakembereink a világ nemzetközi könyvtáros szervezeteiben, konferenciákon stb.**
- ❑ ...

A konferencia dokumentumai – az MKE portálján

<http://mke.info.hu/tevekenysege/rendezvenyek/kozponti-rendezvenyek/orszagos-konyvtarugyi-konferencia/>

- ❑ 2012. november 22-i Nyitó plenáris ülés előadásai a Videotóriumban (17) – http://videotorium.hu/hu/events/details/929,Nyito_plenaris_ules
- ❑ 2012. november 22-i Nyitó plenáris ülés előadásainak diái (PDF) – <http://mke.info.hu/tevekenysege/rendezvenyek/kozponti-rendezvenyek/orszagos-konyvtarugyi-konferencia/>
- ❑ 2012. november 23-i szekcióülések anyagai – <http://mke.info.hu/tevekenysege/rendezvenyek/kozponti-rendezvenyek/orszagos-konyvtarugyi-konferencia/>
- ❑ A 2012. november 23-i Záró plenáris ülés a Videotóriumban (4) – http://videotorium.hu/hu/events/details/928,Zaro_plenaris_ules
- ❑ Fényképek a Fotótárban – <https://picasaweb.google.com/mke.fotok/OrszagosKonyvtarugyiKonferencia2012November2223>

Köszönöm a figyelmet!